

CD's

LANGE tijd kwam van barokcomponist Jan Dismas Zelenka zelden een volledige plaat of cd uit. De jongste tijd is de Dresdener hofcomponist echter bezig aan een steile klim, en dat is meer dan terecht. In zijn composities valt een bijzonder groot meesterschap op. Zelenka laat een complexe opbouw volgens de strengste contrapuntwetten tegelijk ongedwongen en natuurlijk klinken.

Jan Dismas Zelenka (1679-1745) kwam uit Bohemen en studeerde in Praag bij de jezuïeten. In het opvoedingsproject van de paters pasten ook theater en muziek. Zo schreef de jonge Zelenka een drietal 'oratoria' voor de Goede Week. Zijn muzikale talent bleef niet onopgemerkt en zo kwam hij in dienst bij de keurvorst te Dresden.

Augustus de Sterke was net katholiek geworden, om de kroon van Polen binnen te rijden. In het lutherse hartland van Saksen leidde dit tot enorme opschudding. Augustus zag de zaken evenwel groots en verstevigde zijn plaats op de Poolse troon door te huwen met een dochter van de Weense keizer. Om zich ook in Rome goed in te dekken, richtte hij aan het hof in Dresden de katholieke eredienst in en vertrouwde de bediening toe aan de jezuïeten. De paters importeerden uit het katholieke Bohemen het nodige personeel dat overweg kon met de Romeinse liturgie.

Een van deze muzikanten was Zelenka. Hij speelde niet alleen contrabas, maar ontpopte zich snel als vervanger van de ziekelijke kapelmeester Johann David Heinichen. Ondertussen reisde Zelenka ook naar Wenen, waar hij bij de keizerlijke kapelmeester in de leer ging en zich verder met vlijt toelegde op het kopiëren van wat in zijn ogen doorging als goede katholieke muziek voor de eredienst. Helaas was Zelenka een nogal humeurige en moeilijke man. De hogere kringen respecteerden zijn kunde, maar daarbij bleef het. Erkenning en vooral beloning bleven uit. Toen Heinichen stierf, werd niet Zelenka maar Johann Adolf Hasse benoemd tot kapelmeester.

De *Missa Purificationis Beatae Virginis Mariae ZWV 16* schreef Zelenka in tien dagen tijd, na de geboorte in 1733 van een nieuw prinsje bij Frederik Augustus II en zijn keizerlijke vrouw. Het is een waarlijk plechtige, breed georkestreerde artiestenmis: Zelenka haalt er zelfs pauken, hobo's en trompetten bij. Elk tekstdeel staat apart, zodat Zelenka volgens het gebruik van die tijd een hele waaier van muzikale stijlen en mogelijkheden kan uitspreiden. Het Ensemble Inégal dat deze mis vertolkt is in tegenstelling tot wat de naam laat vermoeden geenszins ongelijk, maar vertolkt deze feestelijke mis juist met veel zwier. (JC)

Jan Dismas Zelenka, *Missa Purificationis Beatae Virginis Mariae & Litaniae Lauretanae*, door Gabriela Eibenova, Hana Blazikova, Peter Noskaiova, Jaroslav Brezina en Tomas Kral, met het Ensemble Inégal onder leiding van Adam Viktora, Niburu (distributie Lavial), 0147-2211, 20,40 euro.

ZELENKA leed en niet enkel in stilte. De laatste vijftien jaar van zijn leven kampte hij met ernstige ziekte. Toch stammen zijn beste composities net uit die periode. Het betreft dan vooral kerkmuziek, want daar leefde Zelenka van.

Kort na bovengenoemde *Missa Purificationis* werd de componist voor de eerste maal ernstig ziek, en die zwakke gezondheid kun je zowat aflezen aan een aantal thema's van zijn kerkmuziek. Op het einde van de jaren 1730 componeerde Zelenka de votiefmis ZWV 18. Dit werk in golvende Italiaanse stijl wordt mooi vertolkt door het Collegium 1704 en het Collegium vocale 1704.

Het *Agnus Dei* met een introductie op hobo is ronduit hartverwarmend! Een van de latere werken (uit 1744) is de aan Onze-Lieve-Vrouw van Loreto toegewijde litanie *Consolatrix Afflictorum* (Troosteres der Bedrukten). In het licht van de toenemende ziekte van de componist krijgt die wel een bijzondere betekenis. Het is een verrassende compositie, bijwijlen haast vrolijk van inslag met de eigenlijke litanie tot de Maagd als middendeel. Alle titels van Onze-Lieve-Vrouw worden er opgenoemd in vlug tempo en op de achtergrond klinkt voortdurend „*Sancta Maria, ora pro nobis*“, Heilige Maria, bid voor ons. (JC)

Jan Dismas Zelenka, *Missa votiva ZWV 18*, door het Collegium 1704 met Lenka Torgersen (vioolsolo) en Collegium Vocale 1704 onder leiding van Vaclav Luks, zigzag territories (distributie harmonia mundi), ZZT 080801, 20,40 euro.

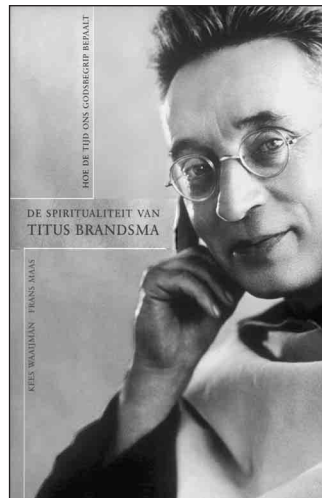
Het wekelijkse aanbod boeken, cd's en dvd's in *Kerk+Leven* is ook te raadplegen en te bestellen via het *Mediacenter* op de website www.kerknet.be.

ALLEMAAL FEESTJES

N OG MAAR net is de feestdrukte -even- weggeëbd, en hier draven we aan met een overzicht van religieuze feestdagen. Gelukkig biedt dit boek meer dan een opsomming. Gerard Hoekstra geeft een woordje uitleg bij het feestgedruis.

Kerstmis is volgens de auteur nog gekend als een feest voor christenen, maar de betekenis van Pinksteren is bij de gemiddelde Nederlander onbekend. Dat ook andere religieuze overtuigingen en bevolkingsgroepen eigen feesten hebben, grijpt Hoekstra aan om ook over deze dagen een korte uitleg te geven alsook een streepje geschiedenis. Dit doet hij naast typisch christelijke feesten ook voor de feesten bij joden, moslims, Sikhs, hindoes, boeddhisten, Chinezen en enkele natuurgodsdiensten. Het overzicht van de talrijke feesten op een uitneembare poster maakt duidelijk dat er heel wat geëest wordt. (TH)

Gerard Hoekstra, *Religieuze feestdagen*, Kok, Kampen, 2008, 128 blz., 14,90 euro, ISBN 978 90 435 1582 5.

Schoonenberg, afgeleverd in 1968. De meest recente commentaar is van de hand van karmeliet Kees Waaijman.

Opmerkelijk is dat zowel Schoonenberg als Waaijman lang stilstaan bij de eerste zin van Brandsma's rede: „Onder de vele vragen welke ik mijzelf stel, houdt wel geen mij meer bezig dan het raadsel, dat de zich ontwikkelende mens, prat en fier op zijn vooruitgang, zich in zo groten getale afkeert van God.“ (EDS)

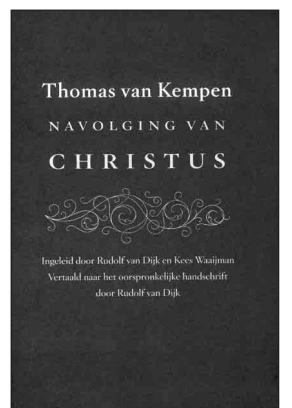
Kees Waaijman & Frans Maas, *De spiritualiteit van Titus Brandsma. Hoe de tijd ons godsbegrip bepaalt*, Ten Have, Kampen, 2008, 126 blz., 12,90 euro, ISBN 978 90 259 5925 8.

BESTSELLER VERTAALD NAAR ORIGINEEL

NA LEZING van een artikel in *Kerk+Leven* over een 'jonge' vertaling van *De Navolging van Christus*, schreef een lezer ons dat er de voorbije jaren nog vertalingen van deze bestseller van de veertiende-eeuwse monnik Thomas van Kempen waren verschenen. En kijk, nu ligt er alweer een nieuwe vertaling op onze tafel. Bijzonder aan deze editie is dat de Nederlandse vertaling prijkt naast het oorspronkelijke Latijn uit het eigen handschrift van Thomas dat wordt bewaard in de Koninklijke Bibliotheek in Brussel.

Vertaler Rudolf van Dijk kiest ervoor om elk woord te vertalen en de volgorde van de woorden te respecteren. Thomas schreef immers een door het Middelnederlands gekleurd Latijn. Wat wij alvast leerden uit deze uitgave, is dat Thomas van Kempen God aansprak met het vriendschappelijke 'jij' en niet met het in onze Nederlandstalige liturgie gebruikte 'U'. De vertrouwelijke vorm gebruiken, zoals sommige hedendaagse predikanten wel eens doen, heeft blijkbaar oude papieren. (EDS)

Thomas van Kempen, *Navolging van Christus*, ingeleid door Rudolf van Dijk & Kees Waaijman, Ten Have, Kampen, 2008, 119 blz., 29,90 euro, ISBN 978 90 259 5939 5.

HET GELUK VAN EEN ABT

CHRISTOPHER Jamison is de abt van de benedictijnenabdij van Worth in Groot-Brittannië en werd wereldberoemd door zijn optreden in het succesvolle televisieprogramma *The Monastery*, waarin vijf mannen veertig dagen en nachten in een abdij verbleven, en evolueerden naar een ander en beter leven.

Eerder al, in de nasleep van het programma, publiceerde Jamison een bundel levenslessen. Nu komt hij met gelukslessen. Hij put daarvoor uit leven en werk van de oude monastieke meesters. Rode draad is dat geluk niet zozeer een zoektocht is, als iets dat je krijgt wanneer je zelf geeft.

Het grootste deel van het boek bestaat uit een overweging van acht hoofdzonden. Opvallend start hij de bekende reeks zonden (gulzigheid, woede...) met het oude monastieke *akedia*. Dat moet je vertalen als 'geestelijke luiheid'. Volgens de abt is dat de grootste kwaal van vandaag. (EDS)

Christopher Jamison, *Gelukslessen van een abt. De benedictijnse weg naar een goed leven*, Lannoo, Tielt, 2008, 232 blz., 14,95 euro, ISBN 978 90 209 8043 1.